

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین

سیری در

تاریخ، فرهنگ و

زندگی آریاباد

www.ketab.ir

تألیف: مهدی غنی‌نیا

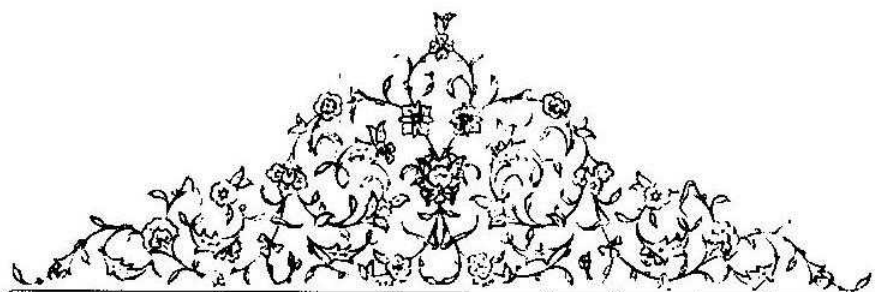
سرشناسنامه	: غنی پارسا، مهدی، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیری در تاریخ، فرهنگ و هنر اسدآباد/ تالیف مهدی غنی پارسا
مشخصات نشر	: اسدآباد: مهدی غنی پارسا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۴۱۲ صص مصور: نقشه
شابک	: ۲۰۰۰۰ ریال : ۹-۳۶۷۵-۰۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه صص ۴۰۷-۴۱۲؛ همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	: اسدآباد(همدان)
رده بند: کنگر	: ۱۳۹۴ ۹۱ غ/س/ DSR ۲۰۷۳
رده بندی یویی	: ۹۵۵/۴۳۲۷
شماره کتابشناسی	: ۳۹۷۹۷۰۸

نام کتاب:	سیری در تاریخ، فرهنگ و هنر اسدآباد
مؤلف:	مهدی غنی پارسا
ناشر:	مؤلف
ویراستار:	سهیلا رهیبی فخر
سال چاپ:	۱۳۹۵
نوبت چاپ:	اول
چاپ و صحافی:	گیتی
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
قیمت:	۲۰۰،۰۰۰ ریال
شابک:	۹-۳۶۷۵-۰۴-۶۰۰-۹۷۸
پست الکترونیکی:	ghaniparsa@gmail.com
شماره تماس با ناشر:	۰۹۱۸۸۱۶۴۴۷۳
کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است.	

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۲	 فصل اول: آشنایی با شهرستان اسدآباد
۱۳	 الف) - ویژگی های طبیعی
۱۳	 موقعیت جغرافیایی
۱۳	 ناهمواریها
۱۴	 موقعیت طبیعی و توپو گرافی
۱۵	 آب و هوا
۱۵	 آبها، رودها
۱۶	 پوشش گیاهی
۱۶	 زندگی جانوران
۱۸	 ب) - ویژگی های اقتصادی
۱۹	 ج) - ویژگی های انسانی
۱۹	 جمعیت
۲۰	 زبان و قومیت
۲۳	 دین
۲۳	 د) - تقسیمات سیاسی
۲۵	 س) - ویژگیهای ارتباطی
۲۹	 ص) - ویژگیهای تاریخی
۲۹	 پیشینه ی تاریخی
۳۵	 اسدآباد در منابع مکتوب
۴۸	 وجه تسمیه آدراپانا و اسدآباد
۵۴	 ط) - آثار و بناهای تاریخی، مذهبی و گردشگری
۱۲۳	 روستاهای هدف گردشگری
۱۲۶	 جاذبه های گردشگری طبیعی
۱۴۲	 جاذبه های تفریحی مصنوعی
۱۴۳	 ع) - سوغات اسدآباد
۱۴۵	 ف) - بزرگان و مشاهیر تاریخ، فرهنگ و هنر اسدآباد

۲۴۷	فصل دوم: فرهنگ مردم
۲۴۸	الف) - جشنها و اعیاد
۲۴۸	عید نوروز
۲۶۰	عید قربان
۲۶۲	ماه رمضان و عید فطر
۲۶۳	مراسم جشن عروسی
۲۷۵	مراسم دوران آبستنی و تولد نوزاد
۲۸۰	ب) - وسمه‌اریها
۲۸۰	ماه حرم
۲۸۴	مراسم ختنه و سواره‌ری (پرس)
۲۸۹	ج) - سایر آداب
۲۸۹	سفرهای زیارتی
۲۸۹	شب چله
۲۹۰	زمستان و باورهای زمستانی
۲۹۱	چمنچه گلن
۲۹۲	چند غذای محلی از اسدآباد
۲۹۳	چند بازی های محلی از اسدآباد
۲۹۶	د) - ضرب المثل های رایج در اسدآباد
۲۹۶	ضرب المثل های فارسی (لهجه اسدآبادی)
۳۰۳	ضرب المثل های ترکی
۳۲۱	ضرب المثل های کردی و لکی
۳۲۷	س) - اعتقادات و باورها
۳۴۰	ص) - قصه ها و حکایت ها
۳۴۳	ط) - هنرهای سنتی و دستی
۳۴۶	فصل سوم: اولین ها، آخرین ها و برخی اتفاقات در اسدآباد
۴۰۷	منابع و مآخذ

گرچه در مرحله عشق به منزل نرسی
اینقدر بس که در این راه زنی گامی چند
حافظ شیرازی

حمد و سپاس خدا را که توفیق دستیابی به آرزوی چندین و چند ساله‌ام؛ که خدمت به هموطنانم بود - هر چند انا.ک - را به این حقیر عطا کرد. زیر بنای این پژوهش حاصل بیست و پنج، شش سال پیش گذاشته شد، به این صورت که هر جا حکایت، ضرب‌المثل، و یا هر مطلب شنیدنی از کسی در مورد اسدآباد می‌شنیدم، با علاقه‌ی تمام گوش دادم و آن را یادداشت می‌نمودم و دائماً از افراد با تجربه در این زمینه‌ها بسیار می‌پرسیدم و هشتاد و پنج آرزو را داشتم که روزی بتوانم در مجموعه‌ای آنها را ثبت و جمع‌آوری نمایم. شاید بتوانم از این طریق در حفظ و نگهداری فرهنگ هموطنانم سهیم باشم.

لذا به بهانه‌ی پروژه و پایان‌نامه‌ی درسی (با عنوان «مقدمه‌ای بر تاریخ، فرهنگ و هنر اسدآباد»)، گوشه‌ای از شنیده‌ها و یادداشت‌ها در این مجموعه جمع‌آوری گردید. کاری که مشکلات بسیاری داشت از جمله؛ رفت و آمد به همه نقاط شهرستان، هزینه‌های جانبی و نبود هرگونه منبع مطالعاتی که بتوان بدان مراجعه کرد و وقت ناکافی، همه و همه عواملی بود، که می‌توانست مانع از انجام این تصمیم باشد، اما با یاری پروردگار، بسیاری از مشکلات مرتفع گردید و پس از اتمام و تحویل پروژه، در مهرماه ۱۳۷۹، تصمیم بر این شد که؛ مجموعه به صورت کتابی به چاپ رسد، بدین

ترتیب دوست ارجمند، جناب آقای حمیدرضا نجاتی، زحمت تایپ کتاب را به عهده گرفتند و در نهایت آماده چاپ گردید، اما عواملی از جمله؛ نداشتن ضرب المثل های گردی، موجب گردید، از چاپ آن (تا تکمیل مجموعه)، خودداری گردد. پس از جمع آوری ضرب المثل های کردی، اطلاع حاصل شد؛ استاد ارجمند، جناب آقای رضا ابوالقاسمی، کاری شایسته و بسیار مفصل، در باره ی اسدآباد، انجام داده است، لذا از چاپ این کتاب، صرف نظر گردید، زیرا این کار در مقایسه با کار استاد ابوالقاسمی «زیره به کرمان بردن» ی بیش نبود.

علیرغم تلاشهای بسیاری که آقای ابوالقاسمی برای چاپ کتابش به کار گرفت، متأسفانه به انجام نرسید (به علل مختلف، از جمله هزینه بسیار زیاد چاپ و ...)، لذا در تابستان ۱۳۹۴ - پس از بزده سال - با ویرایش و به روز کردن مطالب، کتاب حاضر دوباره آماده ی چاپ گردید.

لازم به یادآوریست؛ هنگام جمع آوری و تدوین این کتاب، استاد ابوالقاسمی، در اسدآباد حضور نداشتند و متأسفانه هیچ بهر ای از وجود ایشان جهت پربار و تکمیل کردن، حاصل نگردید.

برای جمع آوری مطالب تاریخی این کتاب، ضمن مراجعه به کتابها و کتابخانه های مختلف از جمله کتابخانه ملی ایران و مجلس شورای اسلامی، عین مطالب در گیومه «» نقل گردید و علاوه بر پاورقی، در فهرست، به منابع آنها اشاره شده است.

سایر مطالب نیز به روش مصاحبه و مشاهده و مراجعه به افراد آگاه، مطمئن، جمع آوری و ثبت گردیده است.

مسئله مهم دیگر در این کتاب، مطالب ارائه شده در فصل فرهنگ عامه است، که منتخب و ترکیبی از فرهنگ نقاط مختلف شهرستان اسدآباد می باشد. گردآوری فولکلور تمام روستاها و خود شهر اسدآباد، بصورت جداگانه؛ مجموعه ای چند جلدی می گردید که امکان عملی کردن آن نبود، چرا که شهر اسدآباد و روستاهای تابعه از تنوع قومیت، زبان، گویش و گاه مذاهب و اعتقادات خاصی برخوردار است.

در بخش فرهنگ مردم، سعی بر این بوده، که عین مطالب و تلفظ مورد استفاده در بین عامه مردم با معنای آن نقل شود و برای خوانا بودن، کم و بیش اعراب گذاری نیز شده تا کسانی که به هر یک از زبانها آشنایی ندارند، بتوانند مطالعه نمایند، هر چند برای تلفظ صحیح هر زبانی باید کاملاً بدان مسلط بود!

و نکته آخر اینکه در باب ضرب المثل‌های رایج در شهرستان اسدآباد، سعی بر این بود که ضرب المثل‌هایی که در سایر نقاط کشور استفاده نمی شود (یا عمومیت کمتری دارد) و یا اینکه به صورتی غیر از سایر نقاط، اما با همان معنا و مفهوم استفاده می شود، ثبت گردند مانند: «آهسته بیا، آهسته برو، گربه (بزغاله) شاخت نزند»، که در اسدآباد، به این صورت بیان می شود: «آسه بیا، آسه برو، سرت به دیوار نخوره»، یا «یک مو از خرس کندن غنیمت» و در اسدآباد: «یه مؤ آخرس بکنی آخسه» و ...

آنچه در این مجموعه جرم آوری گردید، گوشه ای از نوشته ها، اسناد، آثار و بزرگانست که این جانب بر حسب توانایی و دسترسی ام جمع آوری نمودم، امید که مقبول اهل نظر باشد.

به قول شیخ اجل سعدی شیرین سخن:

به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل و گریه می نیابم به قدر وسع بکوشم